

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКО-КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНІСТІ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

МОСЕНЦЕВ Є. О., ГАВРАШЕНКО М. М.

*Харківський національний технічний університет
сізьського господарства імені Петра Василенка*

**Науковий керівник – д.е.н., професор
Маренич Т. Г.**

Для нормального функціонування всіх ланок народного господарства необхідно, щоб підприємці, ухвалюючи рішення, мали достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, зокрема, про стан дебіторсько-кредиторської заборгованості, про законність і підтвердження господарських операцій, в результаті яких вона виникла.

В даний час, коли Україну охоплює криза неплатежів, коли дебіторсько-кредиторська заборгованість підприємств один одному досягла величезних сум, проведення контролю дебіторсько-кредиторської заборгованості має велику актуальність, оскільки це стимулює підприємство до більш ретельного і регулярного проведення інвентаризації дебіторсько-кредиторської заборгованості, до активного проведення заходів щодо стягнення заборгованості з неплатників через арбітраж.

Дебіторська заборгованість істотно погіршує фінансовий стан підприємства, вона є іммобілізацією грошових засобів, відверненням їх з господарського обороту, що приводить до зниженню темпів виробництва і результативних показників діяльності підприємства, оскільки прострочена дебіторська заборгованість, по якій закінчився термін позовної давності, підлягає віднесенню на збитки підприємства.

Облік дебіторської та кредиторської заборгованості здійснюється відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та П(С)БО 11 «Зобов'язання». У сучасній економічній практиці під дебіторською заборгованістю слід розуміти активи, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких приведе до отримання економічних вигод у майбутньому [1]. Тобто зміст, місце і роль дебіторської заборгованості розглядають в прикладному аспекті - як складовий елемент активів, що формується в ринковому механізмі на основі договорів поставки або продажу.

Кредиторська заборгованість, хоча і є тимчасовим залученням позикових засобів, в результаті негативно впливає на стан підприємств, оскільки наявність кредиторської заборгованості

говорить про неплатоспроможність підприємства і підриває його авторитет у покупців і замовників. Кредиторська заборгованість ототожнюється з терміном позовної давності, що підлягає віднесенню до бюджету, тобто остаточно вилучається з господарської діяльності підприємств-виробників.

Бухгалтерський облік як упорядкована система узагальнення інформації про діяльність підприємства ґрунтується на суцільному та безперервному документуванні господарських операцій, що відбуваються. Первинна інформація про дебіторську та кредиторську заборгованість повинна відобразитись у спеціалізованих документах бухгалтерського обліку, які є юридичним доказом здійснення операцій та використовуються для проведення економічного аналізу і прийняття управлінських рішень. Тільки та інформація, що міститься в первинних документах, знаходить відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Саме тому правильне та своєчасне складання цих документів є необхідною умовою для впевненості бухгалтера в тому, що ті, хто перевірятиме, не зможуть висунути претензії до його роботи.

Економічне становище, що склалося в Україні, зумовлює потребу у вжитті радикальних і реальних заходів, які нададуть можливість забезпечити управління розрахунками на принципах оптимізації інтересів підприємств - партнерів. Крім того, проблема неплатежів за товари, роботи, послуги в Україні пов'язана здебільшого з відсутністю майнової відповідальності покупців за невиконання своїх договірних зобов'язань. Надання кредиту конкретному покупцю збільшує ймовірність оплати ним товару. Необхідно здійснювати управління дебіторською та кредиторською на підприємствах різних форм власності, що забезпечить заздалегідь сигналізування про напрям змін у фінансовому стані підприємства, а також збереження заборгованості від інфляції.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затв. Міністерством фінансів України від 27 червня 2013 року № 627//[Електронний ресурс] - Режим доступу:

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

2. Городянська Л. Особливості організації обліку дебіторсько-кредиторської заборгованості на підприємстві/ Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 6. – С. 9-16.

3. Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств/ М.Д. Білик // Фінанси України. – 2003. - № 12. – С.24-36.

4. Матицина Н. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю/ Н.Матицина // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 12. – С.38-42.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВАЛЮТНИХ ВІДНОСИН

НАКІСЬКО Є. О.

*Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця*

Науковий керівник – асистент

Руденко С. В.

Розвиток ринкових відносин і входження України як незалежної держави у світове економічне співтовариство істотно підвищують увагу до правового регулювання валютних операцій. Валютне регулювання це – діяльність держави та уповноважених нею органів, спрямована на регламентацію валютних розрахунків і порядку здійснення операцій з валютними цінностями.

Основними завданнями валютного регулювання є: організація системи курсоутворення, захист та забезпечення необхідного ступеня конвертованості валюти національної грошової одиниці; регулювання платіжної функції іноземної валюти та інших іноземних інструментів; організація внутрішнього валютного ринку та інше.

Валютні правовідносини – це врегульовані нормами права комплексні суспільні зв'язки, що виникають в процесі організованої державою фінансової діяльності з приводу утворення і використання централізованих і децентралізованих фондів специфічних грошових засобів – валютних фондів.

Особливістю механізму правового регулювання валютних відносин, як специфічного різновиду фінансових, є їх особлива владно-майнова природа, яка визначається розробленою державою моделлю функціонування національного валютного ринку України, формами участі резидентів в іноземних та міжнародних валютних ринках, участь в яких дозволяється законодавством України.

Правові норми, які визначають порядок здійснення валютних операцій виконують регулюючу та контролюючу функції. Регулююча

функція визначає обсяг прав та обов'язків осіб, що беруть участь у здійсненні валютних операцій, а контролююча, в свою чергу, забезпечує дотримання валютного законодавства при здійсненні валютних операцій.

Одним з основних документів у цій сфері, який регулює операції з валютними цінностями, визначає статус валюти України як єдиного законного засобу розрахунків на всій території України, містить визначення понять, якими оперує валютне законодавство, встановлює загальні принципи валютного регулювання: обов'язкове ліцензування при здійсненні валютних операцій, а також обов'язкове декларування валютних коштів, функції державних органів та установ кредитно-фінансового характеру при регулюванні та здійсненні валютних операцій, права та обов'язки суб'єктів валютних відносин, відповідальність за порушення валютного законодавства є Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19 лютого 1993 року[2].

У валютному регулюванні досить широкими повноваженнями наділений Національний банк України. Він відповідальний за здійснення валютної політики, виходячи з принципів загальної економічної політики України, контролю дотримання ліміту зовнішнього державного боргу і визначення при необхідності лімітів заборгованості в іноземній валюті банками-нерезидентами. Також, важливе значення для регулювання валютного ринку України мало ухвалення в 1999 році Закону України «Про Національний банк України», відповідно до якого Національний банк діє як уповноважена державна установа при застосуванні законодавства України про валютне регулювання і валютний контроль [1].

Верховна Рада України, крім законодавчих функцій, затверджує визначений Кабінетом Міністрів України ліміт зовнішнього державного боргу. Національний банк України забезпечує формування і розпоряджається Державним валютним фондом, та, спільно з Кабінетом Міністрів України, складає платіжний баланс України, забезпечує виконання бюджетної і податкової політики в частині, що стосується руху валютних цінностей.

Правовий режим валютних відносин в Україні можна визначити як режим валютних обмежень. Введення валютних обмежень може диктуватися економічними або політичними причинами. Валютні обмеження полягають у дорученні керувати валютними операціями Національному банку, ліцензування валютних операцій,